

Zitting 1999-2000

22 juni 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitbreiding van de GON-uren naar kinderen en jongeren met autisme

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verloning van directies in het basisonderwijs en het secundair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verzorging

Vraag om uitleg van de heer Walter Vandenbossche tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de niet-uitbetaling van de vervoersonkosten van leerkrachten van Brusselse Vrije Scholen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 22 juni 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.27 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitbreiding van de GON-uren naar kinderen en jongeren met autisme

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Janssens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitbreiding van de GON-uren naar kinderen en jongeren met autisme.

Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, in 1994 werd door de toen nog zogeheten Vlaamse Raad unaniem de resolutie autisme goedgekeurd. Ik veroorloof mij enkele punten uit die goedgekeurde resolutie naar voren te brengen, met name, en ik citeer : "De Vlaamse Raad erkent de specificiteit van het autisme als handicap". Dit werd unaniem aanvaard en ook het volgende : "Men dringt bij de Vlaamse regering aan op voldoende ondersteuning voor een continue ondersteuning van personen met autisme, en dit via specifieke orthopedagogische modellen en men vraagt aan de Vlaamse regering om een gefaseerd beleidsplan op te stellen."

Mevrouw de minister, ik ben zo vrij geweest om op te zoeken hoeveel mensen hierop nog zijn teruggekomen na het goedkeuren van de resolutie tot op heden. Ik moet vaststellen, en dat is toch wel bemoeiend te noemen, dat er geregeld een bevraging is geweest vanuit het Vlaams Parlement aan de bevoegde minister wat de uitvoering en de toepassing van deze resolutie over autisme betreft.

Hoeft het gezegd dat de erkenning van het autisme als handicap erg belangrijk is geweest ? Als men namelijk iets kent, kan men dit ten overstaan van de persoon erkennen en vanaf dat moment kan men starten met een gedegen opvang, een gedegen begeleiding, een gedegen sturing. Zonder die erkenning blijft dit achterwege. Daarom denk ik nogmaals te mogen zeggen dat het goedkeuren van deze resolutie uiterst belangrijk is geweest voor deze groep van personen in Vlaanderen.

Dit neemt echter niet weg dat ik van mening ben dat er vooral door privé-initiatief heel wat in beweging is gebracht of meer op de sporen is gezet. Ik denk hier aan de diverse opleidingen die vanuit het opleidingscentrum Autisme vanuit Antwerpen worden georganiseerd. Ik denk aan wat de Vlaamse Vereniging Autisme via het ouderverenigingswerk heeft verwezenlijkt en uitgebreid. Ik denk ook wel aan het dienstenaanbod dat bestond en dat geleidelijk aan meer erkenning en uitbreiding heeft gekend. Ik mag ook wel zeggen dat we Vlaanderen fier mag zijn op wat er rond autisme gebeurt. Dit is vorige maand nog gebleken op het zesde Europese congres rond autisme in Glasgow, waar diverse sprekers uit Vlaanderen en zelfs familieleden van personen met autisme het woord hebben genomen. Zij hebben dit bewezen en bevestigd op een Europees en zelfs internationaal forum.

Toch denk ik dat hier gezegd moet worden – en als ooggetuige kan ik dit zeggen – dat er niet steeds adequaat genoeg is opgetreden vanuit de overheid. Te vaak en te veelvuldig blijft de zo nodige structurele beleidsmatige ondersteuning en onderbouwing achterop. Nochtans is deze ondersteuning beleids-halve onontbeerlijk.

Mevrouw de minister, misschien herinnert u zich mijn interpellatie die ik in het begin van het schooljaar op 14 oktober 1999 in deze commissie heb gehouden. Toen heb ik een aantal knelpunten naar voren gebracht in verband met het geïnte-

Janssens-Vanoppen

greerd onderwijs in het algemeen en meer bepaald in verband met een aantal heel specifieke knelpunten van de doelgroep van personen met autisme. Ik ben zo vrij om mezelf te citeren : “In de loop van het voorbije decennium is er in het autisme-spectrum op het gebied van diagnose grote vooruitgang geboekt. Vooral kinderen en jongeren met een hoog IQ die tot op zekere hoogte behoorlijk functioneren in het gewoon onderwijs krijgen een betere detectie en kunnen mits extra aandacht en ondersteuning hun schoolse opleiding min of meer behoorlijk afronden.” Daar knelde echter onder andere het schoentje. Want ongeacht de erkenning van de handicap autisme door het Vlaams Parlement, staat deze groep op het gebied van onderwijs toch nog steeds flink in de kou. Jongeren met autisme behoren immers niet tot de toegelaten categorie waarvoor GON-begeleiding wordt georganiseerd en zonder ondersteuning redden ze het niet. Ze zijn niet in staat zichzelf te organiseren, op zelfstandige wijze de taakinfilling op punt te stellen noch afspraken te maken en na te komen, wat zeker van leerlingen in het secundair onderwijs wordt verwacht. De gewone school is zelfs niet in staat om extra begeleiding te organiseren omdat ze niet over de legistische mogelijkheden beschikt noch over de pedagogische kwaliteiten om de ondersteuning aan te bieden. Meestal gaan de ouders op zoek bij organisaties die wel de pedagogische deskundigheid kunnen aanbieden maar toch niet tot de GON-opdrachthouders behoren. Daardoor betalen deze ouders vaak enorme budgetten, wat natuurlijk erg moeilijk is voor het handhaven van een gezond gezinsbeleid.

Mevrouw de minister, op het einde van dit schooljaar kom ik daarom nog even terug met enkele concrete vragen. Wordt er met het oog op het nieuwe schooljaar 2000-2001 nagedacht over een uitbreiding van het GON, opdat ook kinderen die tot het autisme-spectrum behoren hiervan kunnen genieten ? Op welke wijze zal het probleem van een degelijke ondersteuning en begeleiding van kinderen met autisme structureel worden opgelost ?

De voorzitter : Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik wens mij bij de vraag van mevrouw Janssens aansluiten. In mijn persoonlijke leefomgeving ken ik ook een kindje van 7 jaar dat licht autistisch is en ook een lichte vorm van hyperkinesie heeft. Dat maakt dat het kind soms, ik benadruk hier het

woord soms, zeer druk en onhandelbaar is. Autisme is ook in verschillende graden ingedeeld, denk ik. Dit wil echter niet zeggen dat het kind geen normaal onderwijs kan volgen, zoals mevrouw Janssens ook stelt. Vermits de school echter niet in staat is om persoonlijke begeleiding aan te bieden, zal het kind dit jaar zijn klasje en aldus ook de school moeten verlaten. Ik betreur dan ook dat er momenteel nog geen voorzieningen zijn om dit kind in zijn eigen omgeving, bij zijn eigen vriendjes verder school te laten lopen. Ik meen namelijk dat dit kind via het GON-onderwijs verder in zijn eigen leefomgeving zou kunnen opgroeien.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, hier wordt inderdaad een probleem aangekaart. Op andere momenten werd ook al de aandacht gevestigd op het buitengewoon onderwijs en de problematieken die daarmee te maken hebben zoals inclusief onderwijs en geïntegreerd onderwijs. Ik heb er telkens op gewezen dat er ons op het vlak van het buitengewoon onderwijs nog heel veel werk te wachten staat in de komende maanden en het volgende politieke jaar.

De problematiek van jongeren met autisme of met autistiform gedrag krijgt wel nogal veel aandacht. Ik geef toe dat het hierbij voorlopig om veel aandacht achter de schermen gaat. Dit heeft inderdaad met een aantal verenigingen te maken of organisaties die de jongste jaren zeer actief zijn geweest en alleen daardoor al extra aandacht van Welzijn, van Onderwijs hebben gevraagd en ook gekregen. Een aantal ambtenaren zijn met dit probleem bezig. Tot op dit moment heeft dit echter nog niet tot concrete resultaten geleid, wat ik grif toegeef. Straks zal ik hierover meer zeggen. Ik ben ervan overtuigd dat de aandacht die autisme gekregen heeft, wellicht ook te maken heeft met de resolutie die dit parlement in 1994 heeft goedgekeurd. Op zichzelf is dat al positief, al was het voor de werkzaamheden van het parlement.

Ik erken dat de opvang van kinderen met autisme in veel gevallen geen gemakkelijke opgave is. Dit weten we allemaal, denk ik, zeker de personen die met het probleem min of meer vertrouwd zijn. De problematiek van de opvang van deze kinderen kadert in de bredere discussie over de opvang van meervoudig gehandicapte kinderen. Vaak is dit namelijk zo, mevrouw Van den Eynde heeft hiernaar verwezen. Hopelijk zal het wetenschappelijk onderzoek over de typologie in het buitengewoon on-

Vanderpoorten

derwijs meer zicht geven op de manier waarop deze problematiek ervaren wordt op het werkveld. Dit onderzoek loopt momenteel. Kinderen met autisme zijn in ieder geval geen eenduidige groep. Dit maakt het probleem uiteraard nog groter. Afhankelijk van het zwaartepunt of het accent, zo u wil, van de handicap worden kinderen met autisme of autistiform gedrag naar verschillende types van buitengewoon onderwijs georiënteerd. Verschillende scholen voor buitengewoon onderwijs hebben een aanbod voor deze jongeren uitgewerkt of zijn nog met de uitbouw bezig. Ik heb zelf een school in het Brusselse bezocht waar men zeer actief werkt omtrent autistische kinderen. Deze school heeft zelf veel know-how en expertise over de begeleiding opgezet en dit is een goed voorbeeld dat wij voor ogen moeten houden. Hoewel de kinderen met autisme in alle types terecht komen, zijn het vooral de scholen van type 2, type 3 en type 7 die een autiwerking kennen zoals men dat noemt.

Kinderen met autisme die over een BO-attest beschikken, kunnen nu reeds in het geïntegreerd onderwijs, het GON-onderwijs, terecht. Afhankelijk van het type voor buitengewoon onderwijs waarnaar zij georiënteerd werden, vallen zij onder de voorwaarden van dat type. Dit betekent dat er voor kinderen met een oriëntering naar type 1, 3 en 8 een voorafgaandelijke BO-inspanning van negen maanden vereist wordt. Vermits nogal wat kinderen naar het type 3 georiënteerd worden, is dit voor hen soms een drempel. Dit is niet specifiek voor autistische jongeren, want dit probleem moet absoluut in een bredere context geplaatst worden. Precieze cijfers over het aantal kinderen met autisme of met autistiform gedrag in het gewoon of het buitengewoon onderwijs of in het geïntegreerd onderwijs hebben wij niet. De overheid beschikt enkel over de gegevens over het niveau van het attest. Dit attest verwijst niet naar een specifieke problematiek, het oriënteert enkel naar een bepaald type en zoals reeds gezegd vinden we kinderen met autisme in alle types terug.

Zoals ik vroeger reeds zei, ligt het in mijn bedoeling om de reglementering omtrent het geïntegreerd onderwijs in de loop van volgend schooljaar verder te onderzoeken en uit te werken. Op uw eerste vraag antwoord ik dat er volgend jaar en het jaar daarop inderdaad maatregelen zouden moeten komen. Dit onderzoek past in het bestuderen van het buitengewoon onderwijs in het algemeen en ook van de stellingname en de beleidsperspectieven die worden genomen in het kader van het inclusief onderwijs.

De oudervereniging van kinderen met autisme, waarop één van u heeft gewezen, is inderdaad zeer actief. Bepaalde groepen van deze vereniging pleiten ook wel voor een afzonderlijk type in het buitengewoon onderwijs voor kinderen met autisme. Daarover bestaat geen eensgezindheid. Er zijn verschillende stellingen en juist daarom is het belangrijk om meer onderzoek te voeren om een goede oplossing te vinden. In de eerste week van juli zal ik contact hebben met de school in Borgerhout, waarnaar u verwijst, waar professor Theo Peeters een belangrijke rol vervult bij de begeleiding. Ik heb persoonlijk contact met hem om mij te laten informeren over de problematiek die omtrent autisme bestaat en om dit probleem beter te leren kennen. In de loop van de komende maanden wil ik dan ook met meer kennis van zaken beslissingen inzake de problematiek van het autisme kunnen sturen en nemen.

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mevrouw de minister, ik ben blij met de mededeling dat in de loop van volgend schooljaar de reglementering omtrent het geïntegreerd onderwijs, het GON-onderwijs, zal worden bijgestuurd en verder uitgetekend. Dit is volgens mij nodig en erg belangrijk en de sector zal dit graag horen. Het pleiten voor een bijkomend apart type is inderdaad omstreden. Dit heeft echter alles ermee te maken dat autisme inderdaad een zeer complexe handicap is die zich voordoet in verscheidene gradaties en in combinatie met andere handicaps. Dit maakt het alleen maar moeilijker en complexer. Daarom kan men ook niet eenduidig zeggen wat het beste is. Dit zal altijd individueel per kind moeten bekeken worden. Ik wil toch nog iets zeggen over het verkrijgen van het BO-attest. Het ligt niet altijd voor de hand om dit attest te bekomen. Veel ouders moeten dus, om het met een Engels woord te zeggen, heel wat afshoppen om achter een dergelijk attest aan te hollen. Soms lukt, al te vaak mislukt dit, met alle gevolgen vandien. Wanneer men al in zekere zin het voordeel heeft dat het kind een hoge intelligentie bezit en dus eigenlijk voor een stuk in het gewone onderwijs zou kunnen integreren, dan heeft het niet-verkrijgen van het certificaat vaak tot gevolg dat men geen GON-ondersteuning verkrijgt. Scholen durven dan soms kinderen afwijzen omdat de situatie te moeilijk en te complex is. Zonder de nodige ondersteuning willen zij dat kind niet opnemen. Dan staan die ouders weer nergens en begint het hele gevecht opnieuw.

Ik zou willen besluiten met een citaat dat ik meegepikt heb van op het congres in Glasgow. Dit con-

Janssens-Vanoppen

gres is overigens op een heel aangename en toepasselijke wijze ingeleid door iemand van het Schotse parlement die de deelnemers van het congres toesprak. De spreker citeerde een Schotse dichter wiens naam mij ontgaat en zei : luchtkastelen bouwen is een recht van ouders en zeker een recht van ouders met jongeren en kinderen met autisme. Want luchtkastelen zijn er om door de leden van het parlement onderbouwd te worden met een fundament, dan pas krijgen die luchtkastelen hun bestaanswijze en worden ze ook echte kastelen. Het congres stond overigens onder het thema : making our dreams reality. Mevrouw de minister, ik hoop dan ook dat u dit fundament mee gaat bouwen onder de luchtkastelen die ouders met jongeren en kinderen met autisme op dit ogenblik al jaren aan het bouwen zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik begrijp de woorden van mevrouw Janssens ten volle en ik heb ook de ouders ontvangen. Ik heb zelden een groep ouders gezien die zo gedreven met de problematiek bezig is. Het is dan ook interessant om naar deze ouders te luisteren. Ik wil hier nogmaals bevestigen dat deze problematiek mij bezighoudt en dat we in de loop van de komende maanden beslissingen moeten nemen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verloning van directies in het basisonderwijs en het secundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verloning van directies in het basisonderwijs en het secundair onderwijs

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de vorige regering heeft de belangrijke keuze gemaakt om de verloning van kleuteronderwijzers, onderwijzers en

regenten gelijk te schakelen. Op basis van de gelijke studieduur van opleiding was een dergelijke gelijkenschakeling meer dan gerechtvaardigd. Probleem is dat door deze gelijkenschakeling in het basisonderwijs de spanning tussen de wedde van directeur en die van leerkracht te gering geworden is om het directeursambt nog verder aantrekkelijk te maken. Meer en meer directeurs haken af, zelfs pas aangestelde directeurs, soms uiteraard ook voor andere redenen. Een directeur heeft naast pedagogische taken ook een aantal administratieve taken. Meer en meer moet hij als manager in zijn school fungeren. Bij sommigen brengt dit spanningen en stress teweeg. Als men in de toekomst nog over goede directeurs wil beschikken die een echte beleidsfunctie in een school willen opnemen, dan zal een ernstige inspanning nodig zijn om deze belangrijke functie opnieuw aantrekkelijk te maken. In het debat over de herwaardering van de leraar mag de directeur geenszins worden vergeten. Graag vernam ik van de minister welke concrete maatregelen zij op korte en middellange termijn zal nemen om het ambt van directeur aantrekkelijk te maken. Is zij bereid om deze zware taak ook financieel te herwaarderen ? Is het ondenkbaar dat in het basisonderwijs een weddenverhoging gekoppeld wordt aan bepaalde grote categorieën van scholen, mogelijk rekening houdende met vestigingsplaatsen ? Wat voorziet de minister voor directeur secundair onderwijs naast hetgeen voor de algemene directeurs en de coördinerende directeurs is voorzien in de zopas afgesloten CAO ?

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik denk dat de vragen die collega De Meyer gesteld heeft, inderdaad pertinent zijn. Er zijn steeds meer signalen die erop wijzen dat de loonspanning tussen directie en leerkracht te klein is geworden. In die optiek moeten wij daaraan op termijn iets doen. Ik ben dan ook vragende partij voor een antwoord van u terzake. Sta mij echter toe, mijnheer de voorzitter, om ook de volgende bedenking naar voren te brengen. Zoals u zich zal herinneren, heb ik in het verleden reeds tussenkomsten gehouden over de opdracht van een directie, en dan in het bijzonder in het basisonderwijs. Steeds minder directies worden geconfronteerd met een lesopdracht, maar er zijn er toch nog heel wat. Wanneer wij inspanningen leveren voor administratieve ondersteuning van directies in het basisonderwijs, en ik meen dat wij dit allemaal ten volle ondersteunen, dan moet ook hieraan iets gedaan worden. Want op de tijd dat je uitgelegd hebt hoe iets gedaan moet worden, kun je het vaak zelf doen. Er zijn nog al te veel direc-

Van Dijck

teurs die met een lesopdracht geconfronteerd worden. In kleine scholen, en u kent mijn stelling, mevrouw de minister, kan dit inderdaad niet vermeden worden, in een kleine school kan men daar niet buiten. Toch denk ik dat het mits een kleine inspanning mogelijk moet zijn om de drempel om volledig klasvrij te zijn, te verlagen. Dit is volgens in het kader van de opdrachten van directies mij even belangrijk, uiteraard gekoppeld aan de pertinente vragen van collega De Meyer.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik vind het ook maar normaal dat die mensen krijgen waarop ze recht hebben. Ik zal met aandacht luisteren naar hetgeen de minister zal antwoorden, maar eigenlijk hoeft die uitleg niet meer. Er werd al herhaalde malen gezegd dat de Vlaamse overheid momenteel niet over de financiële draagkracht beschikt om een lineaire opslag onmiddellijk toe te kennen. Als ik het goed begrepen heb, zit hetgeen hier gevraagd wordt in de selectieve loonopslag bevat. Dit heeft de minister reeds verschillende keren benadrukt. Ik hoop dat ik de dingen juist zie, maar ik zal aandachtig naar het antwoord van de minister luisteren.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Ik verwacht inderdaad een antwoord van de minister, een antwoord dat de minister al zo vele keren gegeven heeft op diezelfde vraag. Deze keer wordt die vraag gesteld door collega De Meyer die blijkbaar het antwoord nog niet heeft gelezen. Ik heb echter nog een bijkomende vraag in verband met de wedden van de directies. Als de verloning van leerkrachten uit basisscholen en middenscholen gelijkgesteld wordt, dus de wedden van onderwijzers, peuterleiders en regenten, worden dan de wedden van de directies van de basisscholen en die van de directies van de middenscholen ook gelijkgesteld ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik zal de twee niveau's, basisonderwijs en secundair onderwijs, apart behandelen hoewel er ook veel punten gemeenschappelijk zijn. Ik behandel eerst datgene wat specifiek het basisonderwijs betreft. Een eerste zaak waarnaar de heer De Meyer verwijst, is de

spanning tussen de wedde van directeur en die van leerkracht.

De CAO 4 voor onderwijs voert vanaf 1 september 1999 de gelijkschakeling in van de weddeschaal van kleuteronderwijzer en de weddeschaal van regent. Deze gelijkschakeling wordt gespreid over zes jaar. Vanaf 1 december 1999 wordt de weddeschaal van directeur van een basisschool eveneens opgetrokken, in die mate dat het verschil tussen de weddeschaal van kleuteronderwijzer en de weddeschaal van directeur van een basisschool behouden blijft. De weddeschaal van directeur van een basisschool volgt dus een gelijkaardige evolutie waardoor de nominale loonspanning behouden blijft.

Wat de loonvorming betreft, zal in september 2000 een debat over loonsverhoging worden opgestart met de vakbonden, maar ook met andere organisaties. In dit kader zal de loonspanning tussen werfingsselectie en bevorderingsambten worden besproken. Tegelijkertijd wordt het mandaatsysteem ook besproken, met ook de hieraan gekoppelde mandaatsvergoeding. De CAO 5 bepaalt bovendien dat de invoering van het mandaatsysteem pas kan gebeuren als er duidelijkheid gecreëerd is over belangrijke elementen zoals terugvalsituatie, pensioenregeling, vergoeding en afwezigheden. Vanaf september zal dus een globaal debat gevoerd worden over alles wat met lonen te maken heeft op de verschillende niveau's en met de gevolgen op verschillende vlakken.

Verloning is belangrijk. Ik heb dat nooit ontkend, maar essentieel is dat leerkrachten graag werken in een school. Een goed management is nodig om een eigen schoolcultuur te creëren, en om een goede teamwerking en reële participatie bij het schoolgebeuren te bereiken. Daarom moeten de directies beschikken over voldoende ruimte om zich te professionaliseren. Het is van belang om in een aantal aspecten van de schoolleiding expliciet te investeren. De Vlaamse overheid financiert voor 2000-2001, 33 nascholingsprojecten voor een bedrag van 54,7 miljoen frank. Daarvan wordt 16,5 miljoen frank geïnvesteerd in het thema schoolbeleid.

Een ander aspect waarmee een directie te kampen heeft, is ongetwijfeld de toenemende taakbelasting. De overheid erkent deze belasting en zal de directies dan ook steunen in hun opdracht. Dit kan gebeuren door de combinatie van een aantal maatregelen. De afgelopen jaren kreeg het basisonderwijs al een flinke financiële injectie door de Polder- en Tivoli-akkoorden, waarover we het al meermaals hebben gehad. Deze bijkomende middelen kunnen de scholen aanwenden om personeelsleden aan te

Vanderpoorten

werven voor beleidsondersteuning of het klasvrij maken van een directeur. Daarnaast kan de school, op basis van deze middelen, contractueel personeel aanwerven om administratieve taken te verrichten. Het Polderakkoord van eind 1998 voorzagt in een stijging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs met 1,2 miljard frank tegen 2007. Het daaropvolgende Tivoli-akkoord bepaalde dat het werkingsbudget nog hoger zou zijn en bovendien nog sneller uitgevoerd zou worden dan voorzien in het Polder-akkoord. Het zou gaan om 3,1 miljard frank, gespreid over de begrotingsjaren 1998 tot 2006. In 2000 is het budget nogmaals verhoogd met 399 miljoen en bovendien bepaalt de nieuwe CAO dat er in 2001 en 2002 nog eens 250 miljoen frank bijkomt. Het gaat, wat dit laatste betreft, om gekleurd geld dat moet worden besteed aan administratief of beleidsondersteunend personeel. Volgens mij is dat heel belangrijk.

Wat het vorige betreft, zal worden onderzocht waaraan het wordt besteed. Er komt dus een evaluatie. Als blijkt dat dit budget te veel gaat naar zaken die eigenlijk niet voorzien waren, dan zal ook daar een bijsturing kunnen gebeuren.

Bovendien zullen in het kader van de uitvoering van het regeerakkoord, de bestaande werkgelegenheidsprogramma's onderzocht worden op hun doelmatigheid. Tevens zal bij de Vlaamse minister van Werkgelegenheid worden aangedrongen op de omzetting van de structurele ambten in reguliere tewerkstelling. Daardoor kan meer zekerheid gecreëerd worden voor de administratieve medewerkers binnen een basisschool, zodat de directie meer taken kan delegeren. Op langere termijn, vanaf 1 september 2002, zal in het basisonderwijs een model van permanente administratieve en beleidsondersteunende kern geïntroduceerd worden. Dit zal bijdragen tot een grotere efficiëntie, maar hierbij moet tevens gestreefd worden naar een nauwere samenwerking tussen basisscholen om juist deze grotere efficiëntie te kunnen bewerkstelligen. Er moet bovendien minder papierwerk komen voor de scholen. Om dit papierwerk in te perken voer ik overleg met de inrichtende machten, begeleidingsdiensten, inspectie en vakbonden. Tegen 31 december van dit jaar moet met deze partijen een convenant afgesloten worden, met maatregelen om de administratieve verplichtingen te vereenvoudigen en te verminderen voor alle niveau's. Het basisonderwijs komt hierbij het eerst aan bod. Er is al speciale aandacht voor de planlast van de kleuteronderwijzers en die gaat in vanaf 1 september 2000. Voor onderwijzers en directeurs wordt dit initiatief

verwacht tegen volgend schooljaar. Dit geheel van maatregelen zal er, volgens mij, toe bijdragen dat directies zich, meer dan tot nog toe het geval was, kunnen bezighouden met het pedagogische luik van hun job. Dat is precies waarover men zich vandaag vooral beklagt.

Daarnaast zijn er ook een aantal maatregelen die onrechtstreeks een gunstig effect zouden moeten uitoefenen op het beroep van directeur. Ik wijs nogmaals op de invoering van de vervangingspools en op de komende maatregelen in het kader van de herwaardering van de leerkracht.

Wat het secundair onderwijs betreft, zijn in het recente verleden een aantal maatregelen genomen die het de directies wat vergemakkelijken. Ik denk aan het invoeren van de scholengemeenschappen, waardoor een horizontale taakverdeling kan gebeuren. Het decreet secundair onderwijs laat immers toe dat één directieteam de scholengemeenschap leidt. Het directieteam kan opdrachten uitvoeren voor het geheel van scholen dat tot de scholengemeenschap behoort. Zo kan bijvoorbeeld de ene directeur administratief directeur worden, de andere financieel directeur. De scholengemeenschap moet de directeurs de mogelijkheid bieden om optimaal te renderen. Dit kan alleen wanneer zij de context daarvoor creëert. Deze horizontale taakverdeling tussen directeurs kan worden uitgebreid tot het middenkader en het ondersteunend personeel. Hoewel deze personeelsleden statutair benoemd blijven in één school, kunnen zij ook worden ingezet voor opdrachten in alle scholen van de scholengemeenschap of voor de scholengemeenschap in haar totaliteit. Dit is uiteraard niet voldoende. De waardering voor directies heeft een financieel luik, maar ook een luik dat te maken heeft met taakbelasting.

De taakbelasting uit zich op verschillende vlakken. Hier, net zoals in het basisonderwijs, worden de directies geconfronteerd met een ingewikkelde reglementering. Het moet een absolute prioriteit blijven om de reglementering te vereenvoudigen en te verminderen. Dat is natuurlijk niet eenvoudig. We moeten voortbouwen op een reglementering die op zich reeds zeer ingewikkeld is, wat de vereenvoudiging hypothekeert. De taakbelasting uit zich eveneens, net zoals in het basisonderwijs, in de administratieve belasting van directies. Ik herhaal dat ook voor het secundair onderwijs een convenant zal worden afgesloten over het verminderen van die administratieve verplichtingen en de planlast.

Natuurlijk is niet elke school gelijk. Dat weten wij allemaal. Vandaar dat vanaf 1 september scholen

Vanderpoorten

met bijzondere noden ook een extra ondersteuning zullen krijgen. Daarvoor is 120 miljoen frank uitgetrokken. Dit impliceert een indirecte steun voor de directies.

Momenteel evalueert de administratie van Onderwijs de regeling met betrekking tot het ondersteunend personeel uit het decreet secundair onderwijs. Uit deze evaluatie moet blijken of de vooropgestelde besparing wel een gelukkige keuze was. Aan de vermelde maatregelen wordt vandaag reeds volop gewerkt. In mijn beleidsnota staan nog een aantal maatregelen die de belasting van de directies kunnen verminderen. We zullen het daar tijdens de komende maanden nog uitgebreid over hebben. Ik denk aan functiedifferentiatie, mentorschap voor beginnende leerkrachten, betere materiële werk-omstandigheden. In het najaar wordt een ronde van Vlaanderen georganiseerd met de directies. Daarbij zullen ongetwijfeld heel wat concrete voorstellen gelanceerd worden door de directies zelf. We zullen daar uiteraard rekening mee houden in de debatten die volgen en de beslissingen die genomen worden. Het is de bedoeling dat uit die ronde van Vlaanderen conclusies worden getrokken vanaf het schooljaar 2001.

Wat de verloning betreft voor de directies in het secundair onderwijs, is de loonspanning tussen de job van leraar en directeur secundair onderwijs in het verleden min of meer gelijk gebleven. U zult dat merken aan de cijfers die ik u zal bezorgen. Ook voor het secundair onderwijs zal het debat gaan over loonsverhoging in het algemeen en over de gevolgen die daaraan gekoppeld moeten worden, zowel op financieel als op andere vlakken. De loonspanning tussen alle ambten zal overigens worden besproken. Belangrijk in het geheel is natuurlijk ook hier de invoering van het mandaatsysteem basisonderwijs, en het mandaatsysteem secundair onderwijs. Daarvoor worden nu concrete voorstellen uitgewerkt. Men zal hier uitgaan van de volgende principes : de inrichtende machten moeten een flexibeler personeelsbeleid kunnen voeren ; de financiële toeslag voor de gemandateerden moet een signaal zijn inzake motivering en waardering ; en de financiële waardering en het eenvoudiger uitstappen uit een zware job moeten deze job aantrekkelijker maken.

De financiële toeslag krijgt bijzondere aandacht. Er worden een aantal vragen gesteld die op dit moment nog niet volledig uitgeklaard zijn, zoals bijvoorbeeld of de mandaatvergoeding voor alle directies gelijk of gedifferentieerd zal zijn. De ene

school is moeilijker dan de andere. Elementen die eventueel een rol kunnen spelen, zijn de grootte van de school, het aantal leerlingen in de B-stroom en het aantal zittenblijvers. Indien een gedifferentieerde toelage zou worden ingevoerd, kan eventueel beslist worden dit niet centraal te regelen, maar een enveloppe ter beschikking te stellen van de inrichtende machten. Uiteraard is ook een combinatie van een aantal voorstellen mogelijk.

Wat de wedden van de directies betreft, staan er op dit moment dus nog geen punten vast. Vanaf september zullen we erover praten in het kader van de verloning in het algemeen. Ik beseft dat er veel gevraagd wordt van een directie en dat een directie ook heel belangrijk is voor een school. Het is dan ook belangrijk voldoende kwaliteitsvolle krachten te vinden, en te blijven vinden, om die directiefuncties in te vullen.

Bij wijze van voorbeeld wil ik u nog een aantal netomaandwedden voorleggen. We moeten daarbij voorzichtig te werk gaan want veel is afhankelijk van de gezinssituatie. Om te kunnen vergelijken, bepalen we dat het in dit voorbeeld gaat om mannen met een dienstanciënniteit van twintig jaar, gehuwd met een niet buitenshuiswerkende vrouw, en met twee kinderen ten laste. In het basisonderwijs verdient een directeur vandaag 69.605 frank, een leraar 60.615 frank. In de middenschool verdient een directeur in dezelfde omstandigheden 76.372 frank en een leraar 63.682 frank. In de derde graad van het secundair onderwijs verdient een directeur 89.185 frank en een leraar 77.024 frank.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : De tabel met cijfers die de minister geeft, overtuigt mij alleen van het belang van mijn vraag. Ik heb begrepen dat er vandaag nog geen enkel duidelijk engagement is dat er inderdaad een loonsverhoging komt voor directies. Ik ga niet alle discussies overdoen die we in het verleden hebben gevoerd.

Wat de vervangingspools betreft, is er veel gediscussieerd. We weten wat de verschillende standpunten zijn. Op korte termijn betekent dit voor de directies niet onmiddellijk minder werk. Wat de scholengemeenschappen betreft, en die zijn ongetwijfeld waardevol in het secundair onderwijs, betekent dit ook geen werkvermindering. Het zorgt daarentegen voor heel wat meer vergaderwerk, wat normaal is in de eerste periode van implementatie. Het doet me huiveren, en gebruik bewust dit woord, dat loonsverhoging per definitie gekoppeld zou worden aan mandaat.

De Meyer

De collega's die vroeger in de commissie Onderwijs zaten, weten dat ik een aantal vragen had, en nog steeds heb, over de zin om dit snel op alle niveau's in te voeren. Die zorgen daaromtrent zijn zeker en vast nog niet weggenomen, integendeel. Ik zou het bijzonder jammer vinden indien een loonsverhoging voor directies gekoppeld zou worden aan de invoering van dit mandaat. Ook de discussie die we gehad hebben over het Tivoli- en Polderakkoord bij de begroting, wens ik evenmin over te doen. Onze stelling was dat deze verhoging en ook de stijging die er opnieuw gekomen is bij de begroting van dit jaar, meer dan terecht is. Ik vrees echter dat dit geld al drie keer is uitgegeven en dat we het dus geen vierde keer kunnen uitgeven. Ik pleit er heel sterk voor dat op korte termijn wordt gewerkt aan een financiële herwaardering van directiefuncties. Gelukkig is deze niet alleen afhankelijk van die financiële waardering. Het wordt ook bijzonder moeilijk om nog mensen te vinden die in deze functie willen stappen. In vele instellingen is het zo dat men bijzonder gelukkig is wanneer er zich één kandidaat aandient, met alle gevolgen van dien wanneer men de keuze moet beperken tot één kandidaat of zelfs niet eens kan kiezen.

Ik stel vast dat zich bijna geen vrouwen aanmelden voor directiefuncties, zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs. Dit is een ongezonde situatie.

Ik zou het appreciëren indien we in het kader van het globaal debat dat opgestart zal worden in september, ook te horen krijgen met welke timing en met welke stappen, eventueel gewerkt kan worden aan een financiële herwaardering van directies. Ik denk dat dit van uitzonderlijk groot belang is. Leraren schragen het onderwijs, maar ik denk dat het onderwijsmanagement in de instellingen hoe dan ook, en gelukkig maar, veelal gedragen wordt door directies die vandaag een beetje overbevraagd zijn en die in vergelijking met de rest van het personeel, maar ook van collega's in de privé-sector, zeker wat betreft verantwoordelijkheid en uren, ondergewaardeerd zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik heb in mijn antwoord niet gezegd dat de verloning van directies niet belangrijk is. Ik heb alleen gezegd dat er vandaag geen concrete beslissingen over zijn. Bij het voorlezen van de cijfers bedoelde ik ook niet dat alles in orde was. Ik heb u

niets anders willen meedelen dan de werkelijkheid. U moet er niets anders achter zoeken.

Mijnheer De Meyer, u weet dat het mandaat is ingeschreven in het decreet secundair onderwijs. We zullen in verdere onderhandelingen moeten zien hoe dat mandaat wordt ingevuld, maar u kent het decreet secundair onderwijs minstens zo goed als ik.

Ik heb ook niet gezegd dat het mandaat is gekoppeld aan loonsverhoging, ik heb gezegd dat het mandaat gekoppeld moet worden aan een mandaatsvergoeding. Dat is iets heel anders. Als het mandaat en de mandaatsvergoeding er niet komen, dan behoort loonsverhoging nog altijd tot de mogelijkheden. U verdraait constant wat ik heb gezegd. Ik kom vaak in scholen en dan is steeds mijn eerste opmerking aan de mensen die me ontvangen dat de vrouwen leerkracht zijn en de mannen directeur. Ik stel dat zelf ook vast en tot mijn spijt. Ik kan daar echter op elf maanden tijd geen verandering in brengen. Aangezien u vrij demagogisch het woord voert, doe ik hetzelfde en zeg ik dat u daar een grotere verantwoordelijkheid in hebt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verzorging

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verzorging.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : De opleiding verzorging in de derde graad hoger beroepsonderwijs werd een vijftal jaren geleden aangepast. Na het zesde jaar is men verzorgende. Een zevende jaar kan men volgen, dan haalt men een diploma ASO en zijn er ook nog bijkomende specialisatiemogelijkheden. In het algemeen is deze richting een ondergewaardeerde richting die allicht daarom door meisjes wordt gekozen. Het gaat om een zorgberoep waarvoor we zeer hoge eisen stellen. Iemand in een zorgberoep moet deskundig zijn, moet kunnen luisteren, moet kunnen zwijgen, moet informatie doorgeven en moet voor iedereen respect

Van Cleuvenbergen

hebben. Toch wordt dit ondergewaardeerd. Een zorgberoep wordt meestal door meisjes gekozen omdat zij graag zorgen en omdat ze het goed kunnen. Het is echter een zwaar beroep omdat men hard moet werken, maar ook omdat men vaak met nepstatuten te maken heeft. Volgens mij is het echt nodig dat dit beroep en deze richting professioneel opgekrikt worden, niet alleen om ervoor te zorgen dat er meer mensen naar deze richting komen – dit is het uitgangspunt van mijn vraag – maar ook opdat de verloning hoger wordt.

Ik heb in het boek van de VDAB over de knelpuntberoepen gekeken naar de verzorgenden. In de cijfers van de laatste tien jaar stel ik vast dat tussen 1990 en 1999 het tekort van 253 is opgelopen tot 903. Dit tekort moet ik ten dele relativiseren. De cijfers van de knelpuntberoepen wijzen er immers op dat men een buitengewoon lange tijd moet zoeken. Het wil dus niet zeggen dat de vacature open blijft. Het kan ook zijn dat men een laag invullingspercentage heeft. Er is in elk geval een grote stijging van de vraag in deze sector.

Toen ik mijn vraag indiende, had ik deze nota nog niet. Deze beroepen staan bij de VDAB echter ingeschreven onder allerlei mogelijke titels die niet overeenkomen met de titels van de afstuderenden nu. Ik heb vastgesteld dat daardoor problemen ontstaan. Ik lees even wat de VDAB opnoemt : ziekenverzorgster, daar kan men nergens voor studeren ; gekwalificeerd verzorgende, dat kan vanalles zijn ; bejaardenhelpster niet-gebrevetteerd ; kinderverzorgster ; logistieke hulp ; zieken- en bejaardenoppas ; bejaardenhelpster niet-gebrevetteerd ; kinderopas. Deze registratie binnen de VDAB klopt niet met de titels die de mensen tegenwoordig halen.

Er is nog een concreet probleem waarmee ik vorige week werd geconfronteerd. Iemand vroeg mij waarom ze niet in een kinderkribbe kon werken in een Smetbaan. Voor Smetbanen moet men, indien men lager secundair onderwijs heeft gevolgd, twee jaar werkzoekend zijn, en indien men hoger secundair heeft gevolgd, vijf jaar. De persoon in kwestie had gezins- en sanitaire hulp gedaan maar geen zevende jaar. Toch zei men bij de VDAB dat ze vijf jaar werkloos moest zijn. Bij de VDAB registreert men dit dus erg onnauwkeurig en zo verhindert men dat mensen gemakkelijk aan het werk kunnen gaan.

Maar ik wil het vooral hebben over het zevende jaar. Hier bestaat heel wat onduidelijkheid over,

zowel bij de leerlingen, in de scholen als bij de VDAB. Heel veel leerlingen weten niet of ze het al dan niet moeten volgen. Op sommige plaatsen worden ze er niet voor gemotiveerd, en dat is bijzonder spijtig. Anderzijds weten ze niet dat ze voor bepaalde beroepen geen kansen meer hebben als ze het zevende jaar, bijvoorbeeld kindercare, niet hebben gevolgd. Sommigen weten dan weer niet dat, als ze dat zevende jaar wel doen, ze zich uit de arbeidsmarkt prijzen. Als men het zevende jaar heeft gedaan en men heeft een diploma van hoger secundair onderwijs, dan behoort men niet meer bij de doelgroep van de VDAB waarvoor men in het kader van een Europese richtsnoer speciale projecten kan opzetten. Die zijn er immers voor lagergeschoolden. Deze grote onduidelijkheid is een eerste probleem. De vraag is of zo een zevende jaar een meer- of een minwaarde is.

Een tweede probleem is dat er twee systemen bestaan bij de zevende jaars : er is de richting verzorging en er is een algemeen richting, waar men leerlingen samenzet die bijvoorbeeld kantoor hebben gedaan met leerlingen die verzorging hebben gedaan. Deze leerlingen krijgen alleen een diploma hoger secundair onderwijs, maar krijgen geen specifieke beroepstitel in de verzorgende richting. Daarbij stel ik vast dat er in heel wat regio's geen aanbod is voor specifieke opleiding verzorgenden omdat het soms niet houdbaar is in een school met een laag leerlingenaantal. Andere scholen die dit willen inrichten, kunnen dat niet omdat ze vijf jaar geleden deze richting zijn herbegonnen en toen het zevende jaar niet hadden. Om die reden mogen ze ook nu de richting niet oprichten.

Wat de sector van de tewerkstelling betreft, stel ik vast dat men voor bepaalde richtingen een zevende jaar verzorging vraagt. Ik denk hier aan de werken in kinderdagverblijven waarvoor specifiek een zevende jaar verzorging vereist is. Voor een dienst van gezinshulp blijft het gelijk of je zes of zeven jaar opleiding genoten hebt. Eigenlijk is dit een probleem want je verdient er later ook niet meer mee.

Wanneer we zeggen dat we mensen willen opkrikken, dan moet daar een verloning tegenover staan. Het aanbod in het onderwijs is helemaal niet afgestemd op de vraag van de markt. Voor bepaalde richtingen kun je met dit diploma niets doen. Je kunt bijvoorbeeld de richting kindercare kiezen, maar dan kies je voor buitenschoolse kinderopvang. In de buitenschoolse kinderopvang kun je echter niet aan het werk omdat dit alleen kan als Weerwerk-gesco. Dit wil zeggen dat je moet wachten tot je uitkeringsgerechtigd bent, vervolgens een

Van Cleuvenbergen

opleiding van enkele maanden moet volgen – beneden het niveau van het diploma dat je al hebt – en pas dan aan het werk kunt. Ik vind het belangrijk om hier deze link te leggen.

Ik geef nog een tweede voorbeeld, namelijk dat van gezins- en sanitaire hulp, de huidige verzorgenden. Deze mensen kunnen meestal in veel diensten van gezins- en bejaardenhulp terecht. Vanaf januari is het aanbod bij de werkzoekenden altijd zeer groot omdat ze dan uitkeringsgerechtigd zijn. Wanneer men niet uitkeringsgerechtigd is, kan men in de sector niet aan het werk omdat het meestal om DAC-statuten gaat. We hebben hier met een heel absurde situatie te maken. Enerzijds bieden wij een dergelijke opleiding aan leerlingen aan, terwijl ze anderzijds in heel veel sectoren niet aan het werk kunnen.

Wat ook belangrijk is in verband met het zevende jaar, is de kwaliteit van de opleidingen. Wanneer men er de aanbevelingen van de VLOR over deze richtingen op naleest, merkt men dat ze enorm zwaar zijn. Dat is trouwens terecht zo. Maar als men dit leest en men vraagt hetzelfde aan mensen die verpleging hebben gedaan, zal men met goede verpleegkundigen te maken krijgen. Ik spreek nu niet over de technische vaardigheden, maar over de attitudes en dergelijke die worden gevraagd en aangeleerd. Ik stel vast dat de kwaliteit van de opleidingen in de verzorgende richtingen en ook in de zevende jaren erg achteruit gaat. Dat komt grotendeels door de stages en de stagebegeleiding.

Bij het begin van de jaren tachtig bepaalde de regeling dat zodra er tien mensen in een bepaalde richting zaten, de uren stagebegeleiding mochten worden gesplitst. Men kreeg dan ook een extra leerkracht. Tegenwoordig gaat alles echter in een grote pot en beslist de directie hoe de stagebegeleiding wordt georganiseerd en wie ervoor instaat. Ook de directie beslist over het aantal uren. Deze uren worden tegenwoordig vaak gebruikt om een groep te splitsen, wat ten nadele van de begeleiding is. Daar wou ik toch even op wijzen.

Ik heb ook al gesproken over de concurrentie met de VDAB-opleidingen. Ik noem dat nepopleidingen. Men geeft de mensen de indruk dat ze een opleiding volgen omdat ze onmiddellijk nadien aan het werk kunnen. Men vergeet echter dat als deze beroepen bijvoorbeeld een evolutie doormaken waardoor andere eisen worden gesteld aan de arbeidskrachten, deze mensen ook niet meer vol doen. Het is daarom veel beter om de nadruk te

leggen op de mogelijkheden van de zevendejaars en er eventueel in samenwerking met de VDAB voor te zorgen dat deze mensen in het reguliere onderwijs terecht kunnen in plaats van bij de VDAB. Ik betreur het dat scholen die een zevende jaar verzorging willen inrichten, dat niet kunnen en de VDAB wel.

Onderwijs richt nu dus langdurige opleidingen in die tot bepaalde jobs leiden. In de praktijk worden afgestudeerden uitgesloten van die opleidingen. Werkstelling richt nu kortdurende opleidingen in die tot bepaalde jobs leiden en die afgestudeerden uit het reguliere onderwijscircuit voor een stuk buitenspel zetten.

Men kan zich nu afvragen hoe het komt dat er een tekort aan mensen is in deze sector. Dat komt grotendeels omdat de afgestudeerden uit deze richtingen vaak al voor ze uitkeringsgerechtigd zijn, voor een andere werksituatie kiezen. Ze gaan in de verkoop of kunnen aan de slag bij een bedrijf. Het is een geluk dat ze dat willen doen, maar het zijn wel verzorgende handen die we kwijt zijn in de sector.

Een andere oorzaak van de vele problemen in deze sector is de kwalitatieve omkadering van de knelpuntberoepen. Het gaat heel vaak om deeltijdse jobs in deze sector. Men kan geen twee deeltijdse jobs in de voormiddag combineren. Door de vroegere schorsingen zijn bovendien de mensen die toen zonder werk of gedeeltelijk zonder werk zaten uit de circulatie geraakt.

Met deze uiteenzetting wil ik een oproep doen om eens ernstig werk te maken van deze richtingen en om er vooral voor te zorgen dat ze kwalitatief zouden worden opgewaardeerd, zowel door Onderwijs als door andere sectoren.

Mevrouw de minister, ik vind vooral dat jongeren na hun opleiding moeten weten waar ze terecht kunnen. Ze moeten weten wat ze in handen hebben en wat ze kunnen als ze stoppen na het zesde jaar. Bovendien moeten ze ook weten dat ze, als ze een zevende jaar volgen, kunnen kiezen tussen een specialisatiejaar en een algemeen jaar. Ze moeten ook weten wat die jaren inhouden.

Ik wil u dan ook een aantal concrete vragen stellen. Zou het niet zinvol zijn inzake de valorisatie van de opleiding verzorging na te denken over manieren om de toestroom van de geïnteresseerden naar de arbeidsmarkt te bevorderen? Kan men, na overleg met de minister van Welzijn en Gezondheid en de minister van Tewerkstelling, de leerlingen, scholen, PMS-centra en andere centra voor

Van Cleuvenbergen

leerlingenbegeleiding niet op de hoogte brengen van de reële toekomstmogelijkheden voor de leerlingen na het zesde jaar of na een zevende algemeen jaar of na een zevende jaar in de richting verzorging ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Dit was een interessante uiteenzetting van mevrouw Van Cleuvenbergen. Zij spreekt terecht over het belang van de zorgopleidingen en over de toegang van mensen uit die opleidingen tot de arbeidsmarkt. Er zijn problemen in verband met de gezondheidssector, in verband met de erkenning of aanvaarding van diploma's en in verband met de VDAB. Dat laatste is natuurlijk de bevoegdheid van minister Landuyt. Ik denk dat het goed is die zaken op elkaar af te stemmen zodat alles wat minder stroef wordt.

Ik denk wel dat we er over moeten waken dat we de filosofie van het zevende jaar niet uit het oog verliezen. We moeten ervan uitgaan dat een zesde jaar normaal gezien een afstudeerjaar is. Dat moeten we blijven handhaven. Als er problemen zijn om na het zesde jaar door te stromen naar de arbeidsmarkt, dan ligt daar voor een groot stuk de fout. De invoering van het zevende jaar in het beroepsopleiding gebeurd immers niet vanuit deze filosofie. Het zevende jaar zal natuurlijk automatisch meer kwaliteit opleveren en een zekere mate van specialisatie ten opzichte van bepaalde zorgsectoren. Ik kan nog begrijpen dat dat een meerwaarde betekent voor het aanvaarden van mensen in het beroep. Maar het zevende jaar dient in eerste instantie voor het uitbouwen van de specialisatie, zodat men een echt diploma secundair onderwijs krijgt.

De algemene opleiding moet daarnaast mogelijk blijven. Ik heb er geen enkel probleem mee dat mensen uit een vorige opleiding in het beroepssecundair de algemene opleiding volgen, als ze maar goed weten waaraan ze beginnen. Die algemene opleiding geeft hen immers de mogelijkheid om voort te studeren. De zevende jaren die veeleer een specialisatie behelzen, bieden die mogelijkheid veel minder. De theoretische mogelijkheid bestaat natuurlijk wel : men krijgt zo een diploma secundair onderwijs. Daardoor kan men misschien gemakkelijker naar een A2-richting en dus een vierdegraadsrichting. Daar gaat het niet om. Maar het echt kunnen deelnemen aan het hoger onderwijs impliceert voor de meesten toch wel de deelname

aan dat algemene zevende jaar, om daar een zekere achterstand in te kunnen halen.

Dit moet dus blijven bestaan, maar we moeten iedereen duidelijk maken wat de bedoeling is van dat zevende jaar. Het is natuurlijk jammer dat sommigen dat kiezen omdat ze geen specialisatie van zeven jaar kunnen kiezen, terwijl ze toch niet echt de ambitie hebben om echt door te stoten naar het zevende jaar.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Ik ben het eens met de heer Sannen dat het betoog van mevrouw Van Cleuvenbergen erg relevant is. Ik wil een en ander onderlijnen en aanvullen. De autonomie van een school is van die aard dat kwaliteitsverlies kan optreden door het schuiven met urenpakketten. Zo kan de stageopleiding in het gedrang komen of althans minder goed worden uitgediept. Hiervoor zou men een controlemechanisme moeten kunnen inbouwen.

Het is maar een suggestie. Ik heb hier echter al veel kritiek op gehoord. Hetzelfde geldt voor het BUSO, bij autistische leerlingen en dergelijke. Daar krijgt men een situatie waarbij al het personeel naar één klas gaat, en de overige BUSO-kinderen in mastodontklassen terecht komen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Daar moeten we verdeelsleutels durven te hanteren.

Een volgende opmerking betreft een onderwerp dat ook door de heer Sannen werd aangehaald : het zevende specialisatiejaar. We mogen inderdaad niet vergeten dat het een zesjarige opleiding is. Maar het zevende specialisatiejaar is voor sommige kinderen erg belangrijk, omdat ze na dat jaar bijna twee of drie jaar rijper dan voorheen op de arbeidsmarkt komen. Het is inderdaad ook een mogelijkheid om opnieuw de laatste graad TSO te doen. Voor sommige kinderen is het op dat ogenblik, wanneer ze over die rijpheid beschikken, een goede zaak dat ze zo heel eventjes wat hoger mikken. De VDAB moet inderdaad worden afgestemd op die opleidingen. Misschien moeten we minister Landuyt daar eens over aanspreken.

Uit eigen ervaring weet ik dat jongens die een dergelijke opleiding volgen, witte raven zijn. In de verzorgende sector is er sprake van een grote groep meisjes, slechts enkele jongens voelen zich daartoe geroepen. We moeten dan ook denken aan de integratie van die jongens. In bejaardenhuizen beschikt men graag over enkele bejaardenhulpers. Vrouwen krijgen immers nogal vlug rugklachten, en enkele

De Cock

sterke, stevige knapen komen dan goed van pas. Ook daar moeten we aan denken.

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik weet niet hoe het zit met de beroepsprofielen in de verzorgingssector. De opleiding kan worden aangepast. Dat is voor de sector ook noodzakelijk. Men ziet immers alle soorten functies, en in sommige functies doet men zaken die daar eigenlijk niet thuishoren. Zijn de beroepsprofielen nog actueel ? Werden ze wel opgemaakt ? Om flexibel op de arbeidsmarkt in te spelen, zou men het modulair systeem kunnen toepassen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de studierichting verzorging van het niveau eerste en tweede leerjaar van de derde graad BSO, is sedert 1 september 1995 ontstaan ter vervanging van de studierichtingen kinderverzorging en gezins- en sanitaire hulp. Per 1 september 1997 werden de specialisatiejaren kindverzorging en thuis- en bejaardenzorg opgericht ter vervanging van personenzorg.

Deze structuurwijziging heeft geleid tot nieuwe leerplannen, die nog permanent in ontwikkeling zijn. Men houdt daarbij rekening met veranderingen in de beroepssector zelf. Herwaardering en een betere aansluiting op de arbeidsmarkt staan daarbij steeds voorop. De actuele leerplannen zijn dan ook van een goed niveau. Ze ondersteunen in sterke mate de vakleraars. Dit neemt niet weg dat er zichtbaar heel wat problemen worden gesignaleerd. Dit feit alleen al moet ons waakzaam maken voor bestaande situaties.

De oriëntering naar een bepaalde opleiding, de rekrutering van leerlingen en het verschaffen van informatie hierover is in eerste instantie een zaak van de scholen zelf. Dat geldt ook voor de centra voor leerlingenbegeleiding, waarmee ze samenwerken. De problematiek van het oriënteren en het verstrekken van informatie is ruimer. Men kan de problemen moeilijk uit de wereld helpen. Ik verwijs ook naar de rol van de schoolgemeenschappen, die afspraken moeten maken over objectieve leerlingenoriëntering en -begeleiding. Dat was trouwens één van de belangrijke redenen om een

schoolgemeenschap tot stand te brengen. Men wilde de oriëntering objectiveren. De toekomst zal uitwijzen of dit inderdaad ook gebeurt.

Daarnaast mag men verwachten dat vanuit de sector en in overleg met de onderwijsverstrekkers initiatieven en impulsen tot stand komen die zijn gericht op tewerkstellingsperspectieven, functieomschrijving en taakin-vulling. We hebben hetzelfde gezegd over de opleiding verpleegkunde.

De stand van zaken van de vierdegraadsopleiding bij verpleegkunde is uiteraard bekend. We hebben het daarover in het verleden al vaak gehad. Het convenant zal worden ondertekend door de diverse bevoegde overheden, en dit zowel op federaal vlak als in Vlaanderen. Er blijft een verschil bestaan tussen hoger en secundair onderwijs. Wel wordt er gestreefd naar een grotere inzetbaarheid van de afgestudeerden van het secundair onderwijs.

Inzake leerlingenaantallen neemt verzorging geen ondergeschikte plaats in in het Vlaams secundair onderwijs. Hoewel de cijfers niet voor iedereen een juist beeld geven, zal ik ze toch geven. In het eerste en tweede leerjaar verzorging zijn er momenteel 5.765 leerlingen, verspreid over 148 scholen. Dat is niet gering. In het specialisatiejaar kindverzorging zitten 964 leerlingen in 59 scholen. In het specialisatiejaar thuis- en bejaardenzorg zijn er 852 leerlingen in 65 scholen. Ook dat is niet weinig.

Er zal wel een probleem rijzen als er tijdens de wachttijd een uitstroom is of mensen verdwijnen naar andere sectoren. Deze problemen doen zich trouwens ook voor met de leraars. In een periode van schaarste op de arbeidsmarkt is dat inderdaad een risico. Schaarste op de arbeidsmarkt doet zich binnen de huidige economische context inderdaad in verschillende beroepstakken voor.

Het tekort aan gekwalificeerde uitstroom heeft verschillende oorzaken. Veeleer dan een bepaalde richting te propageren, stellen wij in het actueel onderwijsbeleid een algemene herwaardering van het technisch, en zeker van het beroepsonderwijs, voorop. De maatregelen hiervoor zouden de belangstelling voor en de toestroom naar deze onderwijsvormen bevorderen.

Het is echter geen gemakkelijke taak om het technisch en beroepsonderwijs te promoten. Ik merk immers hoe langer hoe meer dat men bij het spreken over het technisch en beroepsonderwijs de harde richtingen bedoelt : de richtingen die leiden naar de industrie. De verzorgende sector wordt wel

Vanderpoorten

eens vergeten. Hetzelfde fenomeen stel ik vast in debatten en toespraken.

Het is aan het beleid om ook de arbeidsperspectieven van de verzorgende sector te benadrukken binnen het technisch en beroepsonderwijs. Er moet hierover overleg zijn met de ministers van Tewerkstelling en Welzijn. Minister Landuyt heeft immers de VDAB onder zijn bevoegdheid. Het is essentieel dat er met de VDAB concrete afspraken moeten worden gemaakt, en er moet worden uitgemaakt wie welk deel onder zijn bevoegdheid krijgt.

De heer de Cock heeft verwezen naar de stages en naar de verantwoordelijkheid van de directie daarin. Beleids mensen worden vaak geduwd in de discussie over het verlenen van meer autonomie aan scholen en directies. Dat is een na te streven doel. We merken echter dat de verantwoordelijken de mogelijkheden niet altijd gebruiken op de manier die is vooropgesteld door het decreet of het beleid. Na verloop van tijd zijn we dan toch meer geneigd om regelgeving en verplichtingen na te streven. Het is bijna een dagelijkse discussie hoever we kunnen gaan in het opleggen van verplichtingen of het verlenen van autonomie. In het verleden was er niet altijd een traditie van autonomie. Verantwoordelijkheid opnemen is iets waarin men moet groeien. Alleen al daarom moeten we voorzichtig zijn en een discussie aangaan.

Over de stages en het samenzetten van groepen om meer ruimte te creëren, moeten we zeker overleg plegen. Het moet een onderdeel worden van de doorlichtingen. Die instructie is duidelijk gegeven voor het samenzetten van groepen. Zo mogen uren van het beroepsonderwijs niet te veel gebruikt worden in het ASO. Deze richtlijnen worden gegeven aan de inspectie. Hoewel we het er al regelmatig over hadden, zal ik niet nalaten met de inspectie te spreken over de problematiek van de stages.

De beroepsprofielen hebben te maken met de basiscompetenties. Men is druk doende met de eindtermen van de tweede, en zeker van de derde graad. Daar ligt de weg open voor een modulair systeem, dat soepeler kan inspelen op behoeften, en dat bruggen kan leggen tussen de verschillende richtingen. Dit systeem gaat in september in sommige scholen in. Er zal alleszins nog veel over worden gedebatteerd, en dit element kan daarbij aan bod komen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Een zevende jaar heeft als gevolg dat de leerlingen rijper worden. Men neemt vaak mensen die een opleiding bij de VDAB hebben gevolgd, omdat ze deze pas kunnen starten als ze 21 jaar oud zijn. Die leerlingen hebben misschien een minder zware opleiding gevolgd, maar zijn op zijn minst rijper. Voor deze beroepsgroep is een zevende jaar zeker belangrijk.

Vroeger deed men aan stagebegeleiding, nu aan stagetoezicht. Dat is een groot verschil. Men kijkt de aanwezigheden na, maar werkt niet meer mee met de leerlingen. Stagebegeleiding veronderstelt meewerken met de handen, een uur met de leerling meewerken. Het gaat vaak om attitudes die moeten worden bijgebracht. Hier werken voorbeelden het best.

Ik heb ooit een studie over stages in het secundair technisch en beroepsonderwijs gekocht. De studie had het over alle mogelijke stages, behalve over stages in de verzorgende richting. Dit toont weer aan dat hier te weinig aandacht wordt aan geschonken.

De uitdaging om dit in een modulair systeem te steken, treed ik zeker bij. Vooral degenen die graag zorgen, maar tegelijkertijd de school met achttien jaar willen verlaten, komen vaak na twee of drie jaar om een studierichting vragen. Ik word vaak met deze mensen geconfronteerd. Verpleging is een richting die niet iedereen aankan, maar ze terug op het spoor brengen, is een goede zaak. Het succes van de herintrede cursussen bij de VDAB is ook zo verklaarbaar.

Ik heb over hetzelfde onderwerp bij minister Landuyt eveneens een interpellatie aangekondigd.

Ik heb nog twee bijkomende vragen. Kan het nieuwe zevende jaar worden versoepeld? Zouden de scholen die aan de normen voldoen en dit wensen, zo'n zevende jaar vanaf het volgend jaar kunnen inrichten? U hebt zelf de link gelegd met de vierde graad. Kan men de vierde graad in het HSO slechts na drie jaar halen, of komt daar eveneens verandering in?

Minister Marleen Vanderpoorten : U hebt dat al eerder aangehaald. Daarom heb ik navraag gedaan, en heb ik de lesprogramma's laten vergelijken. Persoonlijk vind ik dat het moet mogelijk zijn om dit te vereenvoudigen op vrij korte termijn. Er werd nog geen beslissing over genomen, omdat men het in een ruimere context zag. In elk geval wordt er volop over gediscussieerd.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Kan een school die voor 1995 geen zevende jaar had, en daar nu mee wil starten, dat inleiden bij de administratie ? Nu is alles immers geblokkeerd.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik moet informeren hoe dat op korte termijn zal evolueren, maar voorlopig is het nog zoals het enkele jaren geleden was.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Walter Vandenbossche tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de niet-uitbetaling van de vervoersonkosten van leerkrachten van Brusselse Vrije Scholen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbossche tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de niet-uitbetaling van de vervoersonkosten van leerkrachten van Brusselse Vrije Scholen.

De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Walter Vandenbossche : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, mijn vraag is van administratieve aard, hoewel het artikel van mevrouw Eeckhout in Het Nieuwsblad van gisteren en de problematiek van de aantrekkingskracht van Vlaams-Brusselse scholen daar misschien toch ook wel een politieke dimensie aan geven. Dat laatste wil ik evenwel niet stimuleren.

Ook u hebt ondertussen wel gemerkt dat er een kleine technische fout is geslopen in de titel van de vraag : er staat 'leerkrachten' in plaats van 'personeelsleden'. We hebben het hier duidelijk over de niet-uitbetaling van de vervoersonkosten van personeelsleden van Brusselse Vrije Scholen.

Het gaat over een bedrag van ongeveer 500.000 frank. Ik heb deze dossiers kunnen inkijken. De reden van niet-uitbetaling is opgesteld in het 'ambtenarees'. Het is te gek dat men weigert om uit te betalen omdat de datum die in de tekst is vermeld, niet bovenaan het document is vermeld, of omdat de datum die bovenaan is vermeld, niet eveneens naast de handtekening is vermeld. Neemt u me niet kwalijk, maar ik zou eens de ambtenaar willen ontmoeten die zich met dat soort van zaken bezig-

houdt. Hij roept onzin in om een breuk tussen de ambtenarij en het werkveld te bewerkstelligen.

Ik wil hier uw aandacht op vestigen, en vragen hoe dit probleem zo vlug mogelijk uit de wereld kan worden geholpen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Net als de voorzitter dacht ik even dat we opnieuw in het debat over de zorgverbreding van vorige week zouden terecht komen. Dat is toch niet helemaal het geval.

Ik wil hier enkele aspecten vermelden die niet onbelangrijk zijn. Het gaat over de toelage voor vervoerskosten in het gesubsidieerd onderwijs. De vervoerskosten voor personeelsleden kunnen worden vergoed door de werkgever. Als de personeelsleden zich met het openbaar vervoer naar het werk begeven, betaalt de Vlaamse overheid de vervoerskosten terug aan de schoolbesturen of de inrichtende macht.

Om deze vergoeding te kunnen ontvangen, moet men een aanvraag indienen bij de afdeling Beleidsuitvoering Scholen. De school vult dan een schuldvordering in ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap. Dat moet gebeuren voor 15 oktober. Zo niet, vervalt de aanvraag. De originele stukken op basis waarvan de schuldvordering wordt opge maakt, worden in de school gecontroleerd.

De geverifieerde documenten worden ter controle voorgelegd aan het Rekenhof, dat er zijn visum moet op aanbrengen. De uitbetaling gebeurt door de afdeling Beleidsuitvoering Scholen. Het Rekenhof heeft omwille van een aantal administratieve fouten een aantal schuldvorderingen van scholen voor het schooljaar 1998-1999 niet gevisieerd. De redenen zijn het niet tijdig indienen van de documenten, een foutieve of onvolledige vermelding van het schooljaar waarop ze betrekking hebben, de indiening van de schuldvordering voor het eind van het schooljaar in kwestie, handtekeningverificatie voor datering van het schoolbestuur en/of het ontbreken van een datum bij de handtekening van de inrichtende macht of het schoolbestuur.

Deze opmerkingen hebben betrekking op 39 basisscholen en 26 secundaire scholen van zowel het vrij gesubsidieerd als het officieel gesubsidieerd onderwijs. Deze scholen zijn gelegen in geheel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat om een totaalbedrag van respectievelijk 1.004.319 frank en 967.962 frank.

Vanderpoorten

Het departement Onderwijs heeft hierover een onderhoud gevraagd met het Rekenhof. Tijdens dat onderhoud zal de zaak ter sprake worden gebracht, in de hoop dat dit nog kan in orde worden gebracht.

De voorzitter : De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Walter Vandenbossche : Is er een datum afgesproken ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Er is een afspraak gemaakt. Ik weet niet precies wanneer, maar die bijeenkomst gaat alleszins op vrij korte termijn door. Ik hoop dat er dan onmiddellijk een beslissing zal worden genomen. In elk geval zullen we dit op de voet volgen. Verder hoop ik dat de scholen hun les hebben geleerd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.48 uur.*
